

Critical Literacies and Awareness in Education CLAE – Project 2017 -2019

-samarbeid om skuleutvikling mellom kommunane Gjesdal, Hå, Klepp og Time

Foreldres perspektiv (If parents acted like their kids):

<https://www.facebook.com/vtdotco/videos/1357143504427488/>

Samarbeid mellom:

- Jærskulen
- Universitetet i Stavanger ved Alexandre Dissungué
- Villa de Dunkerque
- Le Partenariat

i undervisningsfagene morsmål, KRLE og samfunnsfag.

Prosjektets bakgrunn og formål:

I følge Kunnskapsløftet, LK06, er det å lese å skape mening fra tekst, og å engasjere seg kritisk og selvstendig i tekster.

St.m. nr. 30 (2003-2004) «Kultur for læring» viser til at digital kompetanse omfatter «digital dømmekraft» og «digital dannelse» som fordrer en kritisk-kreativ evne til evaluering, kildekritikk, fortolkninger og analyser av digitale sjangere og medieformer.

I lærernes tekstundervisning har det vært mye fokus på å gi elevene ferdigheter til å begripe og tolke innholdet i en tekst, samt å kartlegge denne typen ferdighet og forståelse.

Prosjektets bakgrunn og formål:

Hvordan står det til med kritisk tekstforståelse og selvstendig refleksjon hos elevene, som også er svært viktig både for å lykkes i skolefagene og for å kunne være aktive samfunnsborgere og utvikle en demokratisk og kritisk kompetanse?

jærskulen

Verdiløft i skolen:

Skolen skal også gi elevene den kompetansen de trenger for å mestre livet sitt. Den nye overordnede delen beskriver hvordan tre tverrfaglige tema skal bidra til at elevene utvikler forståelse og ser sammenhenger på tvers av fag. De tre temaene er folkehelse og livsmestring, demokrati og medborgerskap, og bærekraftig utvikling. Skolen skal ifølge formålsparagrafen blant annet fremme demokrati, likestilling og vitenskapelig tenkemåte. Elevene skal lære å tenke kritisk, og handle etisk og miljøbevisst.

www.regjeringen.no

– Evne til kritisk tenkning må ligge over alle fagene som en paraply. Utviklingen er slik at vi må ta individuelle valg tidlig. Vi må sortere informasjon og derfor lære kildekritikk tidlig, uttalte Jette Christensen til [Dagbladet](#).

Målet med prosjektet: Hvordan utvikler vi kritisk tenkning og kritisk refleksjon hos elevene?

1. Kartlegge og sammenligne tekstpraksis (hvilke tekster som blir brukt i klasserommet) i franske og norske skoler. Tekster: Skriftlige, digitale og multimodale.
2. Diskutere med lærere, skoleledere og skoleadministrasjon hvordan vi bruker tekst på skolen i forhold til de grunnleggende ferdighetene, med et spesielt fokus på kritisk «literacy» ferdighet.
3. Utvikle læringsmetodikk, ressurser og aktiviteter som fokuserer på hvilke typer undervisningspraksis som fremmer elevenes kritiske tenkning om tekst. Hvordan bruker elevene denne lærdommen?

	2016	2017	2018	2019
Jan		Start up meeting for the steering group in Stavanger	Information letter to be sent to all participants Information letter to teachers as to log writing	Information letter to be sent to all participants Information letter to teachers as to log writing
Febr				
March		20.03 – 24.03 Start up conference in Stavanger with teachers/head teachers/partners: Presentations and workshops as to “CLAE”project - Critical literacies, critical thinking - Critical pedagogy – Knowledge acquisition and/vs. knowledge production - Self Inquiry – Reflective inquiry - Critical literacy practices within the discipline - Information to all teachers as to log writing	Conference in France with teachers/head teachers/partners: Presentations and discussions as to project results so far	Class room & teacher interview week - France Log writing - teachers
April			Log writing - teachers	Class room & teacher interview week - Norway
May				Final project conference in Stavanger (researchers, teachers, head of school / head of educational divisions of involved municipalities: Presentation of results and / Suggestions as to the way forward
June			Analysis of logs + preparations for observation & interview week	Analysis of logs + preparations for observation & interview week
Sept	Project support letter from SiU (Norwegian national office of Erasmus+) Enrollment of the project (The Norwegian State Administration)	Information to the involved teachers as to observation week (be selective, 1 teaching plan from A-Z)		
Oct	Start up meeting UiS - Jærskolen: Budget and Draft activity calendar Establishment of steering group (repr from France and Norway)	Class room & teacher interview week - France	Class room & teacher interview week - France	
Nov	Information to the partners about activity and budget	Class room & teacher interview week - Norway	Class room & teacher interview week -Norway	
Dec		Analyses and presentation of class room observation and teacher interviews	Analyses and presentation of class room observation and teacher interviews	

Hvordan jobbe kritisk med tekst?

1. Lese ulike tekster/perspektiv om samme tema.
2. Lese en historie som innehar varierte synsvinkler.
3. Diskutere perspektiver basert på ulike kulturelle bakgrunner.
4. Identifisere den synlige og usynlige stemmen i teksten.

Hvordan øve på kritisk tenking?

Ved hjelp av dette skjemaet kan du øve deg opp i kritisk tenking hver gang du kommer ut for et nytt tema. Det kan brukes i alle situasjoner og i alle temaer.

Hvem	<ul style="list-style-type: none">-tjener på dette?-er dette skadelig for?-tar avgjørelser om dette?-er mest direkte berørt?	<ul style="list-style-type: none">-har diskutert dette før?-kan en søke råd hos?-er nøkkelperson her?-fortjener anerkjennelse for dette?
Hva	<ul style="list-style-type: none">-er styrkene/svakhetene?-er andre perspektiver?-er andre alternativer?-er motargumentene?	<ul style="list-style-type: none">-er beste/verste scenariet?-er mest/minst viktig?-kan vi gjøre for å endre dette positivt?-kommer i veien for våre handlinger?
Hvor	<ul style="list-style-type: none">-vil vi se dette i den ekte verden?-er det lignende situasjoner?-er det mest behov for dette?-i verden er dette et problem?	<ul style="list-style-type: none">-kan vi få mer informasjon?-går vi for å vite mer om dette?-vil denne ideen føre oss?-er områdene for forbedring?
Når	<ul style="list-style-type: none">-er det akseptabelt/uakseptabelt?-vil det tjene vårt samfunn?-vil det bli et problem?-er det best å sette inn tiltak?	<ul style="list-style-type: none">-vet vi at vi har lyktes?-har dette spilt en rolle i historien vår?-kan vi si at dette har blitt til en varig endring?-skal vi be om hjelp?
Hvorfor	<ul style="list-style-type: none">-er dette et problem/utfordring?-er dette relevant for meg/andre?-er dette det beste/verste scenariet?-er folk påvirket av dette?	<ul style="list-style-type: none">-skal folk kjenne til dette?-har det vært slik så lenge?-har vi tillatt dette?-er dette et behov i dag?
Hvordan	<ul style="list-style-type: none">-er dette likt som?-forstyrrer dette?-vet vi sannheten om dette?-tilnærmer vi oss dette på en trygg måte?	<ul style="list-style-type: none">-tjener vi/andre på dette?-skader dette oss/andre?-kan vi se dette i framtiden?-kan vi endre dette til vårt beste?

Eksempel på hvordan den muntlige ferdigheten kan brukes kritisk:

<https://www.youtube.com/watch?v=nralkrM43uQ&feature=youtu.be>

Information is not
knowledge... Being able to use
information critically and to
create knowledge from it is
being critically literate (#
critical literacy)

TO SUM UP...

CLAE has as objective to develop a reflection about the ways we connect, organize, share, collect, collaborate, publish and engage critically with information and knowledge... and the many ways we teach students to do that (# critical literacy)

CLAE has as objective to develop a critical understanding of the world/society we are a part of and the many ways we teach students to do that (# critical awareness)

Jærskulen

5 viktige pedagogiske prinsipp:

1. Kritisk tenkning bør være et mål, et læringsutbytte og en metode i undervisningen, og bør derfor allerede integreres i planleggingen av timen eller valg av undervisningsmetode.
2. Vær bevisst temaet som velges. Elevene skal kunne identifisere seg med temaet. Dersom de skal ha en mening om temaet, er det lettere om de ser en kobling til deres eget miljø/liv.

5 viktige pedagogiske prinsipper:

3. Vær bevisst hvordan temaet presenteres:

- a) Temaet kan presenteres som et spørsmål, en oppgave eller et problem, som skal bli svart på eller løst av elevene. De kan også selv finne problemet og lage spørsmålene.
- b) Læreren har ikke svaret, det har elevene. Det er viktig å akseptere at en ikke kan kontrollere resultatet elevene kommer fram til (men læreren kontrollerer prosessen).
- c) Varier ressursene (skriftlige tekster, film/dokumentarer, visuell støtte/bilder, digitale ressurser) og ressurser med sammensatte og forskjellige perspektiv/synsvinkel.

5 viktige pedagogiske prinsipper:

4. Vær bevisst hvordan temaet diskuteres med elevene, og valg av metoder for gjennomføringen av oppgaven. Fokuser på hvordan spørsmål stilles under oppgaven.

a) Diskusjon i ulike former (elev-elev og lærer-elev).

b) Refleksjon. Presentasjon av en oppgave i gruppe eller individuelt.

c) Ta del i sosiale hendelser utenfor klasserommet.

5 viktige pedagogiske prinsipp:

5. Vær bevisst vurderingen og evalueringen av kritisk «literacy» og kritisk bevissthet. Det er ingen rette svar og lærer skal prioritere å gi formative tilbakemeldinger. Evalueringen kan gis av lærere eller elever. Elevene skal også lære å gi tilbakemeldinger («lære å lære-perspektivet»).

Eksempler på hvordan vi har jobbet med kritisk tenkning til nå:

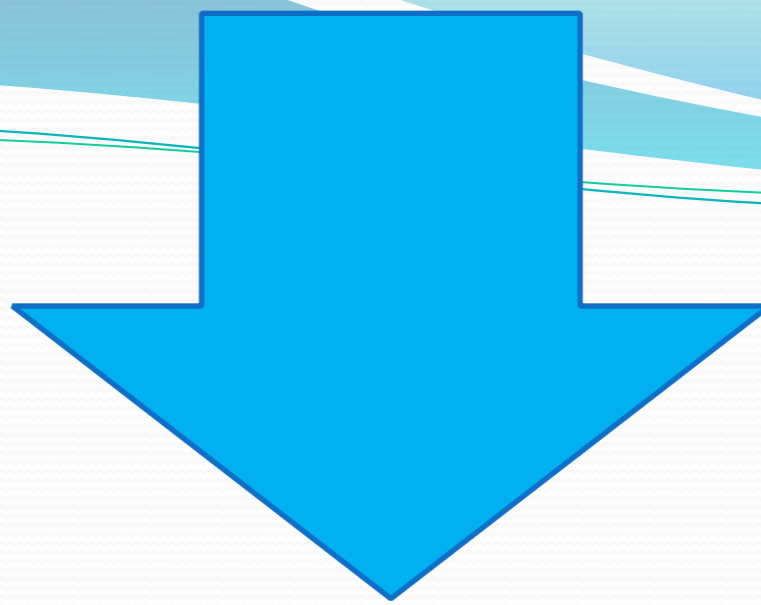
- Å lære å lese bilder kritisk: vinkel, avstand, blikk og farge/lys. Diskusjon.
- «The giver» - Dustopi: Sammenligne samfunnet i boka med samfunnet vi lever i nå. Elevene er viktige brikker i det store puslespillet. Stå for det de mener. Skrivning, rollespill, diskusjon og filmatisering.
- Vise filmen «If only 100 people lived on earth»: Stoppe filmen etter hvert nye resultat er presentert og diskutere. Elevene viste filmen hjemme og stilte spørsmål til foreldrene om filmen og fortalte om sine egne opplevelser. <https://www.youtube.com/watch?v=c2DN2jCefYk>
- Statistikk om jakt: Dyrevelferd og slakt. Diskusjon med påstander og argumentasjon.

Eksempler på hvordan vi har jobbet med kritisk tenkning til nå:

- «Hva skjer hvis bøndene slutter å produsere ting?» Diskusjon.
- Tolke bilder og skrive en historie ut fra det. Grafisk novelle. Diskusjon etter at alle har lagt fram historien.
- Tekster om lekser fra nettaviser og videoer fra nyhetene som skulle føre til en argumenterende tekst om lekser. Diskusjoner om hvem som er avsender og mottaker av de ulike tekstene og hva teksten vil du skal føle om lekser.

Det er viktig at elevene tar ansvar ved å ta ordet og snakke for seg selv («Jeg tenker...»). Vi må presisere for elevene hvorfor vi jobber med meninger og argumenter.

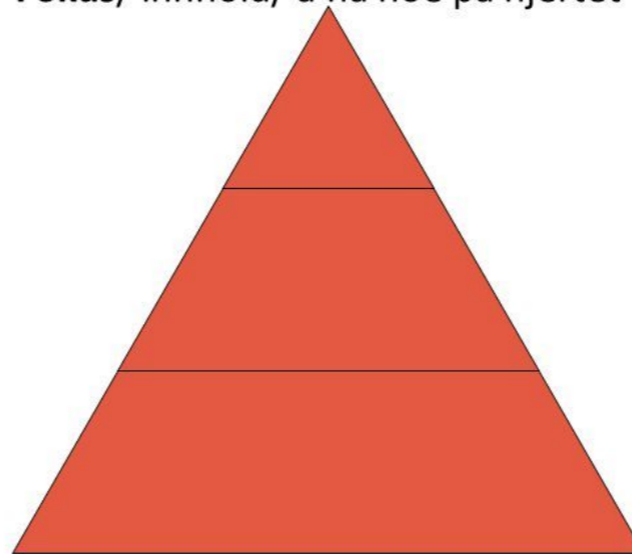
Kritisk tenkning skal alltid ha et formål. Altså skal arbeidet resultere i et produkt. F.eks: Framføring, skrive brev, fortelle hjemme eller plakat.

Meningsfylte skrivesituasjoner

jf Jon Smidts skrivetrekant

Fokus/ innhold/ å ha noe på hjertet

Form
(språk og
mønster)

Formål
(mottakere og
situasjoner der det
gir mening å uttrykke
seg)

 Skriventeret
Nasjonalt senter for skriveopplæring og skriveforskning

 jærskulen

Oppgaven:

Ut fra dette temaet,, skal alle trinnene lage et tilpasset undervisningsopplegg til sine elever. Målet er at elevene får øve seg i kritisk tekstforståelse og selvstendig refleksjon.

Kriterier:

- Varighet: Minimum 1-3 timer undervisningstimer.
- De fem pedagogiske prinsippene skal tas med i planleggingen, gjennomføringen og etterarbeidet.
- Oppgaven skal ha et formål.
- Trinnet skal svare på noen spørsmål i form av logg som skal legges fram sammen med oppgaven f. eks. tirsdag 28. november.

